

TL 4014 Sovyet Dönemi Dil Siyaseti

Öğretim Üyesi: Dr.Öğr.Üyesi Mustafa Can TEZİÇ.

15. Hafta

Final Öncesi Tekrar

Soru ve Cevaplar

Tekrar Edilecek Konular

Tuva'da Tarihsel Süreç, Sovyetler Birliği ve Dil Politikaları Üzerine Etkileri, Modern Cumhuriyet Öncesi Tuva'da Dil, Tuva'da Yazı Dilinin İnşası, Tuva'da Okullaşma Çalışmaları, Matbuat Alanında Tuva'da Sovyetler Birliği ile Geliştirilen İlişkiler, Tuva'da Rus İşçi Kolonisi ve Basın Yayın Alanında Tuva Üzerine Etkileri, Tuva'da Gazete Çalışmaları (1929) Sonrası Dönem, Tuva'da Dergi Çalışmaları (1920-1929) Arası Dönem, Tuva'da Dergi Çalışmaları (1930-1944) Arası Dönem, Tuva'da Müzecilik Alanında Çalışmaları

Dönemin Genel Değerlendirilmesi

Millet olgusunu enternasyonal bir çerçeve içerisinde ele alan Sovyetler Birliği, milletler politikasını form olarak millî, içerik olarak sosyalist bir anlayış üzerine inşa etmiştir. Geliştirmiş olduğu bu yaklaşım çerçevesinde endüstrileşme, üretimde kollektivizasyon ve kültür devrimi gibi kavramları bir araya getirerek üretmiş olduğu söylemi milliyetlerin psiko-ideolojik özleri içerisinde yerleştirmiştir. Diğer bir deyiş ile burjuva milliyetçiliği olarak tanımladığı milletlerin tarihi sınıfsal içerikleri enternasyonal proleter devrimci değerler ile yeniden doldurularak milliyetlerin kültürleri sosyalist bir içerikte yeniden yapılandırılmıştır. Sosyalist millî kültürün inşası yazı dilinin geliştirilmesi ve

bunu destekleyen farklı kurumlar yolu ile yapılmıştır. Yukarıda da detaylı olarak incelendiği üzere okullaşma, basın yayın ve müzecilik gibi olgular millî yazı dilinin inşası ile ilişkili olgulardır. Diğer bir deyişle öncelikle millî yazı dili ve onunla bağlantılı olarak okullaşma, basın yayın ve müzecilik millî kültürün sosyalist bir içerikte inşa edilmesi sürecinde ideolojik birer araç olarak kullanılmıştır.

Tuva özelinde ele aldığımız bu yazıda 1921 yılında yeni bağımsızlığına kavuşan Tannu-Tuva Halk Cumhuriyetinin ulusallaşma süreci içerisinde Sovyetler Birliği ile girmiş olduğu ilişkiler ağında ulusal yüksek kültürünün nasıl enternasyonal bir içeriğe dönüştüğüne şahit olduk.

Millet olgusunu tarihsel olarak analiz eden kuramcılardan farklı olarak Sovyet kuramcılar özcü ve evrimci olguların iç-içe geçmiş olduğu ikili bir yaklaşım ile millet olgusunu ele almışlardır. Bir yandan etnik gruplar ulusal bütünlüklerini E. Gellner'in ifade ettiği gibi yüksek bir kültür etrafında inşa ederken, diğer taraftan sosyalist içerikte inşa edilen ulusal kültürlerin işçileri ise diğer milletlerin işçileri ile B. Anderson'un ifadesinden biraz daha farklı olarak aynı enternasyonal cemaatin parçası oldukları hayalini kurarak özcü olan millî anlayışa evrimsel bir boyut kazandırmaktadırlar.

Dönem boyunca detaylı bir şekilde incelendiği gibi her ne kadar millî kültürün inşasında ulusal yazı dilleri özcü bir mantık ile inşa edilmiş olsa da yazı dilinin inşasından sonra gerek eğitim sisteminde gerek basın alanında gerekse müze sergilerinde millî “bizim” üzerine proleter-enternasyonal biz inşa edilmiştir.

Temel Kaynak

Teziç, M.C. (2018) Sovyet Döneminde Tuva Yüksek Kültürünün İnşası. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi. Sayı 29. Ss.141-168.

Yardımcı Kaynaklar

Anderson, B. (1995). *Hayali cemaatler. Milliyetçiliğin kökenleri ve yayılması*. (İ. Savaşır. Çev). Metis yayınları.

Ertürk, S. (1986). *Türkiye'deki bazı eğitim sorunları üzerine düşünceler*. Yelken Teper yayınları.

Killi - Yılmaz. G. (2010). *Kuzey ve Güneydoğu Sibiry Türklerinin Dil Durumu*. Köksav Yayınları.

Yabancı Yardımcı Kaynaklar

Gellner, E. (2006). *Nations and nationalism*. New York, Cornell University press.

Vasilenko, V. A. (2013). "Uryanhayskiy Vopros" v Politike Rossii i Mongolii (XVII- Pervaya Polovina XX vv.). *Aktual'nie Voprosı İstorii Rossiysko-Mongol'kih otnoşeniye Pervoy Çetverti XX Veka*, (M.A. Vinokurov, Ed.) İçinde (ss. 132-147). İrkutsk : İzd-vo BGUEP.

(1969) *Zakonomernosti razvitiya literaturih yazıkov narodov SSSR v sovyetskuyu epohu. Osnovniye protsessı vnutristrukturного tazvitiya tyurskih finno-ugorskih i mongol'skih yazıkov*. Moskova: Nauka.